

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4844/09

בפני :
כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט י' עמית

המערער : חאתם מסעאד

נ ג ד

המשיבה : מדינת ישראל

ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע,
בת"פ 8144/05, מיום 26.4.09, שניתן על ידי כבוד השופט צ'
צפת

תאריך הישיבה : ט' בניסן התש"ע (24.3.10)

בשם המערער : עו"ד שמואל זילברמן

בשם המשיב : עו"ד נעימה חנאווי

בשם שרות המבחן למבוגרים : גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

רקע עובדתי

1. המערער הורשע בבית המשפט המחוזי (כב' השופטת צ' צפת) בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה; הפרעה לשוטר במילוי תפקידו; חבלה במזיד לרכב; העלבת עובד ציבור; ובריחה ממשמורת חוקית. על-פי עובדות כתב האישום שעל בסיס האמור בו הורשע המערער, בשעות הערב של יום 4.5.05 נהג המערער ברכב פורד טרנזיט, בכביש 31 שהינו כביש בין-עירוני דו-סטרי בעל נתיב אחד בכל כיוון, כשעימו נוסעים רבים, וביניהם אחד, פאיז. במהלך נסיעתו ביצע המערער עקיפה תוך שהוא חוצה קו הפרדה רצוף. השוטר שלומי אסולין (להלן: אסולין) אשר נסע בסמוך בניידת

משטרה, הבחין במעשי המערער, התקרב אל הרכב ונסע במקביל אליו, וכרוז למערער כי יעצור. המערער הבחין באסולין, האט את מהירות נסיעתו וסטה לשולי הכביש. אסולין, אשר נסע במכוניתו לפני המערער, החל גם הוא להאט על מנת לעצור את מכוניתו לפני המערער בשולי הכביש. או אז, הגביר המערער את מהירות נסיעתו כך שרכבו נצמד לניידת מאחור. אסולין בתגובה הגביר אף הוא את מהירות נסיעתו כדי למנוע התנגשות בין שני כלי הרכב. המערער מצדו שב והגביר את מהירות נסיעתו, ופגע בניידת המשטרה בחוזקה מאחור, בחלקה הימני. מעוצמת ההתנגשות, איבד אסולין את השליטה על הניידת, שהסתובבה על מקומה עד שחזיתה פנתה לשטח שלצד הכביש. גם עתה לא האט המערער את מהירות נסיעתו, והוא התנגש בשנית בניידת מאחור. אסולין, שביקש למנוע התנגשות נוספת, הגביר שוב את מהירות הנסיעה, ופנה לתוך השטח שמחוץ לתחומי הכביש, כשהמערער דולק אחריו במהירות.

2. בשלב מסוים, כשבינו לבין המערער עמד מרווח של 20 מטר, עצר אסולין את הניידת, יצא מתוכה וסימן למערער לעצור. המערער לא שעה לקריאותיו של אסולין והמשיך לנסוע לכיוונו. משכך, שלף אסולין אקדח ודרך אותו. רק אז ניאות המערער לעצור את הרכב, והוא יצא לעבר אסולין ביחד עם פאיז ועם הנוסעים הרבים שהיו עימו ברכב. המערער הזדהה בפני אסולין והתיישב במושב הנוסע שבניידת המשטרה. אסולין הודיע למערער כי הוא מעוכב, וביקש כי יתלווה אליו, אך המערער מיאן לעשות כן ואף קילל את אסולין. משכך, הודיע אסולין למערער כי הוא עצור, ובתגובה החלו פאיז ונוסעי הרכב להתקרב אל עבר אסולין בריצה. אסולין ביקש מן המערער כי יורה להם לחזור אל הרכב, אך פאיז והנוסעים סירבו וצעקו בשפה הערבית. המערער סירב אף הוא להתלוות לאסולין, והוא שב וקילל אותו ויצא מן הניידת. אסולין פתח את דלת הניידת כדי שהמערער יחזור אליה, אך פאיז והאחרים דחפו את אסולין לעברה וטרקו את דלתה על ידו, באופן שמרפקו הימני נפגע. לאחר הדברים האלה, שבו המערער, פאיז והאחרים אל רכב הטרנזיט ונמלטו מן המקום.

3. בחלוף ארבעה ימים מן המקרה, נעצר המערער על-ידי ניידת משטרה, לאחר שזוהה על-ידי אסולין, והוגש נגדו ונגד פאיז כתב אישום. הפרקליטות הגיעה להסדר טיעון עם פאיז, שעל-פיו תוקן כתב האישום, כך שיוחסו לו עבירות של תקיפת שוטר והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. פאיז הורשע בעבירות שיוחסו לו על-פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון.

4. משפטו של המערער החל להישמע בבית המשפט המחוזי בבאר-שבע לפני כב' השופט ח' עמר ז"ל. בשלב מסוים במהלך הדיונים, לאחר שמרבית ראיות התביעה נשמעו בפניו, הלך השופט עמר לעולמו. בהסכמת הצדדים, המשיך המשפט להתנהל מן הנקודה שבה הופסק, והכרעת הדין ניתנה על סמך העדויות שנשמעו בפני השופט עמר וכן על סמך עדות עד התביעה האחרון ועדי ההגנה שנשמעו לפני המותב שנתן את הכרעת הדין (כב' השופטת צפת). בהכרעת הדין, סקר בית המשפט את הראיות השונות, ובכלל זה את עדותו של המערער, אשר הכחיש כי התקיים מגע בין רכבו לבין ניידת המשטרה שבה נסע אסולין, כי חצה קו הפרדה רצוף, כי האיץ את רכבו לעבר אסולין כשזה הורה לו לעצור או כי קילל אותו. עוד הכחיש המערער כי ברח מן המקום לאחר האירוע, וטען כי היה יוצא מן הרכב לבקשת אסולין גם אם הלה לא היה דורך את הנשק ומפנה אותו לעברו. בית המשפט ציין כי גרסת המערער עומדת לבדה אל מול גרסת אסולין, שעל יסודה שורטטו, בעיקרן, עובדות כתב האישום שפורטו לעיל, והיא נתמכת בראיות נוספות. ראיות אלה כוללות, בין היתר, את העובדה כי הגם שהיו עדי ראיה רבים לאירוע, הם הנוסעים שהסיע המערער ברכבו, איש מהם לא התייצב למתן עדות שתתמוך בגרסתו; את המתאם בין סימני הפגיעה ברכבו של המערער לבין אלה שנמצאו על ניידת המשטרה, שעליהם העידו מפקח אייל אהרון (להלן: אהרון) ובוחרן התנועה שי רצון (להלן: רצון); את הודייתו של המערער בפני אסולין ובפני שוטר נוסף (להלן: הלל) כי ביצע את המעשים המיוחסים לו, שמאוחר יותר התכחש לה; וכן עדויות מפי שוטרים ששמעו את המערער טוען כי הוא שמר בביתו את כדור האקדח שכיוון אליו אסולין וכי בכוונתו להביאו למשפט, דבר שנמנע מלעשות בסופו של דבר. נוכח זאת, דחה בית המשפט את גרסת המערער וקבע כי היא אינה מהימנה עליו, ולעומתה קיבל את גרסתו של אסולין והשתית על האמור בה את ממצאיו העובדתיים.

5. משם פנה בית המשפט לבחינת התקיימותן של העבירות השונות שיוחסו למערער על רקע עובדות המקרה. בית המשפט ניתח את התקיימות העבירה בדבר סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה וקבע כי היסוד העובדתי של העבירה משתקף מן התשתית העובדתית שנקבעה. אשר ליסוד הנפשי, קבע בית המשפט כי הוכחה כוונת המערער לפגוע בנוסע בנתיב תחבורה או כלי תחבורה או לסכן את בטיחותו, וכי הוא צפה כאפשרות קרובה לוודאי את התממשות המטרה האסורה ואפילו רצה בה. בית המשפט הוסיף וקבע כי התמונה העובדתית מגבשת גם את העבירות של הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו; חבלה במזיד לרכב; העלבת עובד ציבור; ובריחה ממשמורת חוקית. לצד זה זוכה המערער מן העבירה של שיבוש מהלכי משפט לאחר שנמצא כי לא הוכח

שהוא הזדהה בשם בדוי לפני אסולין כדי להטעותו. בית המשפט גם לא ראה להיעתר לבקשת התביעה ולהרשיע את המערער בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה ושל תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, אשר לא נכללו בכתב האישום, וקבע כי לא ניתנה למערער הזדמנות נאותה להתגונן מפניהן. בגזר דינו, שקל בית המשפט מן הצד האחד את תעוזתו של המערער ואת תחושת הפחד והסכנה המוחשית שנטע במעשיו בליבו של אסולין, ומן הצד השני את גילו הצעיר, נישואיו הטריים, היותו אב לילדים קטנים והיעדרו של עבר פלילי בעניינו, לצד עבר תעבורתי שאינו מכביד. נוכח האמור, גזר בית המשפט על המערער עונש מאסר בפועל של 42 חודשים בניכוי תקופת מעצרו, וכן 12 חודשי מאסר על תנאי ופסילה מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה למשך 24 חודשים מתום תקופת מאסרו.

נגד הכרעת הדין וגזר הדין מופנה הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

6. לטענת המערער, שגה בית המשפט קמא כשראה לאמץ את גרסת המדינה, ולהעדיפה על פני גרסתו. לדבריו, לא היה מקום לראות בהסכמתו כי המשפט ימשיך להתנהל בפני המותב החדש מן המקום שבו הופסק על-ידי המותב הקודם משום הסכמה כי המותב החדש יקבע ממצאי מהימנות על יסוד ראיות שלא נשמעו בפניו. עוד הוא טוען כי אילו נשמעה עדותו של אסולין על-ידי המותב החדש, היה זה מגלה כי לא ניתן ליתן בו אמון. לצד זה גורס המערער כי אין לראות בסימנים שנמצאו על שני כלי הרכב – זה שלו וזה של המשטרה – משום ראיות אובייקטיביות שכן תחום המומחיות של המומחה אשר העיד בנושא אינו נוגע לשאלה שעל הפרק. עוד הוא טוען כי לא ניתן להרשיעו בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה שכן המגע בין שני כלי הרכב התרחש על דרך עפר שאיננה בגדר "נתיב תחבורה". לחילופין, טוען המערער כי בגזירת עונשו, החמיר עימו בית המשפט יתר על המידה, ולא נתן משקל מספיק לעובדה שהוא שהה במעצר ובמעצר בית פרק זמן ממושך; לכך שלכל אורך השנים מאז הוא לא הסתבך בפלילים; לכך שהוא לא החסיר אף ישיבה במשפט שהתנהל נגדו; לעובדה שיש לו ארבעה ילדים קטנים; ולכך שבסופו של דבר, לא נגרם לניידת המשטרה נזק חמור. עוד הוא טוען כי היה מקום להתחשב גם בפער שבענישה בינו לבין פאיז, שעליו הושת עונש קל יותר.

7. המדינה טוענת בתגובה כי משהסנגור נתן הסכמתו שהמותב החדש ימשיך לשמוע את התיק מן השלב שבו הופסק, הרי שיש לדחות את טענתו בנוגע למסקנותיו העובדתיות של בית המשפט בעניינו של המערער, גם אם אלה נקבעו לאחר שחלק מן העדים לא נשמעו על-ידו באופן ישיר. המדינה סבורה כי אין להתערב בממצאיו של בית המשפט ובמסקנותיו המשפטיות, מטעמים. לעניין העונש, מצביעה המדינה על חומרת המעשים שביצע המערער, שהיו, לשיטתה, לתופעה המצדיקה עונש הולם. לדבריה, אין לגזור גזירה שווה בין המערער לבין פאיו בשאלת העונש, שכן חלקו של זה האחרון במעשים היה שונה, והוא הודה ונטל עליהם אחריות.

דיון והכרעה

השלכות שמיעת מרבית ראיות התביעה על-ידי המותב הקודם

(א) כללי

8. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי לא היה רשאי לקבוע ממצאי מהימנות בהתייחס לעדויות שלא נשמעו לפני המותב החדש שנתן את הכרעת הדין.

ממצאי מהימנות, מקורם ברגיל, הן בהתרשמות ישירה של בית המשפט מן העדויות הנשמעות בפניו, הן בהגיונם של דברים (ראו ע"פ 8703/96 עמר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(4) 764, 766 (1997) (להלן: עניין עמר)). ההתרשמות הישירה נושאת חשיבות ניכרת לעניין זה, באשר התבוננות בלתי אמצעית בעדים בעת מתן העדות, ובכלל זה בתגובותיהם לשאלות שנשאלו, בשפת גופם ובאופן מסירת העדות, מהווה כלי מרכזי ב"איתור" אותות האמת ובהסקת המסקנות מהם בשאלות של מהימנות (ראו סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א - 1971; ע"פ 6643/05 מדינת ישראל נ' פלוני, סעיף 6 (לא פורסם, 3.7.07); ע"פ 7865/01 מדינת ישראל נ' ביטון, פ"ד נו(4) 739, 743 (2002)). לעניין זה יפים דבריו של הנשיא מ' שמגר, שלפיהם:

"עניין האמון אותו יש לתת בעד פלוני הוא כמעט לחלוטין עניינם של השופטים השומעים את עדותו, הצופים בהתנהגותו והמתרשמים באופן בלתי אמצעי מתגובותיו, תנועותיו, הבעת פניו ואופן דיבורו; הסתכלות כאמור, המשולבת עם הבחינה ההשוואתית הזהירה של תוכן הדברים ושקילתם במסגרת מכלול הנתונים ההוכחתיים שלפני בית המשפט היא הדרך בה מתגבשת מסקנתם של השופטים אם אמת או שקר בפיו של העד" (ע"פ 316/85 גרינוולד נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(2) 564, 573 (1986)).

9. התרשמות מן הכתובים אינה זהה להתרשמות מעדות שבעל פה, כך במיוחד כשהעדות מלווה בשאלות שמציג השופט ובתשובות שהוא מקבל מן העד ומבאי כוחם של הצדדים (השוו, בשינויים המחויבים, ע"פ 189/88 שפיטלניק נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(3) 795, 797 (1989)). אכן, "שמיעת האוזן מביאה היא לכלל הבנת הלב" (שם), ומן הראוי הוא כי השופט שהאזין לעדויות ממקור ראשון הוא שיכריע את דינו של הנאשם. בנוסף, העברת המשך הדיון לשופט אחר, גם אם היא אינה מלווה בשמיעה מחדש של העדויות עלולה לפגום בניהולו היעיל והמהיר של המשפט, שהוא אינטרס משותף הן לבעלי הדין, הן למערכת המשפט, הן לציבור כולו (ראו ע"פ 1523/05 פלוני נ' מדינת ישראל, סעיף 22 (לא פורסם, 2.3.06)).

10. ואולם, קיימים מקרים יוצאי דופן שבהם כורח הנסיבות מחייב את בית המשפט לקבל כראיה עדות שלא נשמעה לפניו באופן ישיר, וליתן הכרעתו בהתבסס על אותה ראיה. במקרים אלה דן סעיף 233 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, הקובע כי:

"כל עוד לא הוחל בגביית ראיות רשאי שופט אחר להמשיך במשפט מן השלב שאליו הגיע קודמו; הוחל בגביית ראיות ונבצר משופט מסיבה כלשהי לסיים את המשפט, רשאי שופט אחר להמשיך במשפט מן השלב שאליו הגיע קודמו, ורשאי הוא, לאחר שנתן הזדמנות לבעלי הדין להשמיע טענותיהם לעניין, לנהוג בראיות שגבה קודמו כאילו גבה אותן בעצמו או לחזור ולגבותן, כולן או מקצתן".

אין, איפוא, במתן פסק דין בהתבסס על ראיות שלא נשמעו ישירות על-ידי השופט היושב בדין ומכריע, ובפרט מקום בו ניתנה הסכמת בעלי הדין, משום פגם שיכול, כשלעצמו, להביא לפסילתה של הכרעת הדין (להסדר דומה הקיים בדין האזרחי, השוו תקנה 177 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984. ראו גם רע"א 1556/06 יבנה תעשיות בניינים בע"מ נ' דותן, סעיף ו(2) (לא פורסם, 15.4.07)). עם זאת, ברי כי כאשר המותב החדש אינו רואה את העדים בעצמו, באופן בלתי אמצעי, יכריע הוא בשאלות של מהימנות על יסוד שיקולים שבהיגיון בלבד (עניין עמר, בעמ' 766).

11. כאמור, חלקן הארי של ראיות התביעה בענייננו נשמע על-ידי כב' השופט עמר ז"ל, אשר הלך לעולמו בטרם הסתיים הדיון בתיק. במצב דברים זה לא היה מנוס מהעברת התיק לשמיעתו של שופט אחר. באי כוח הצדדים הסכימו כי הדיון בתיק יחודש מן הנקודה שבה הופסק, וכי בית המשפט יוכל להשתית את הכרעת דינו גם על העדויות שלא שמע באופן ישיר. נוכח הסכמת הצדדים, תמוהה היא טענתו של המערער כי בית המשפט לא רשאי היה לקבוע ממצאי מהימנות ביחס לעדויות שלא נשמעו על-ידו. לו רצה בכך, היה בידי המערער להביע התנגדותו או אף לחזור בו מן ההסכמה שניתנה, אך הוא לא עשה כן. טענת המערער כי בית המשפט סבר בטעות כי בהסכמתו להמשך המשפט מן הנקודה שבה הופסק, הוא אף הסכים כי מהימנות עדי התביעה אינה מוטלת בספק – אין בה ממש, שכן כל שקבע בית המשפט הוא שבהסכמת המערער יתייחס המותב החדש לראיות שנגבו כאילו נגבו הן על-ידו, ויסמוך את הכרעתו, בין היתר, גם עליהן. לצד זה יצוין כי עובדת אי שמיעת הראיות על-ידו "לא נעלמה" מעיני המותב החדש, אשר דן בסוגיה במסגרת הכרעת הדין ואף נקט ב"אזהרה עצמית" בטרם התייחס לעדויות. באין התרשמות ישירה, הושתתו ממצאי המהימנות שנקבעו על-ידי בית המשפט קמא על יסוד הסתברותן ההגיונית של העדויות, וכן על בסיס השתלבותן עם ראיות תומכות אחרות, חלקן אובייקטיביות. במצב דברים זה, לא היתה כל מניעה כי בית המשפט יקבע ממצאים שבמהימנות גם לגבי אותן עדויות שלא נשמעו על-ידו באופן ישיר (ראו גם ע"פ 119/96 פפאשווילי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 22.5.96)).

דיון בטענות המערער לגופן

12. המערער לא הרחיב בטיעוניו בכתב הערעור, ותחת זאת הפנה לטענות שהעלה בסיכומיו בפני בית המשפט המחוזי. טענות אלה התייחסו בעיקרן לתשתית העובדתית שלה טענה המדינה בבית המשפט קמא, ושאומצה על-ידי בית המשפט בפסק הדין. ככלל, תימנע ערכאת הערעור מלהתערב בממצאי המהימנות שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית, זאת, כאמור, נוכח יתרונו של בית המשפט שלדיון שבידיו להתרשם מהעדים באופן ישיר ובלתי אמצעי (ראו גם ע"פ 1091/07 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 9.3.08); ע"פ 5197/05 עיסא נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 5.2.07)). דברים אלה יפים בהתייחס לעדותו של המערער, שנשמעה על-ידי בית המשפט באופן ישיר ובלתי אמצעי. בית המשפט ראה לדחות את דברי המערער "לאחר שנמצא כי אינו דובר אמת, גרסתו אינה מהימנה עלי" (עמ' 11 לפסק הדין). לכך יש להוסיף את הימנעותם של

הנוסעים שהסיע המערער ברכב מלבוא ולהעיד לטובתו. נסיבות אלה תומכות אף הן בקביעות המהימנות של בית המשפט המחוזי. קביעותיו של בית המשפט מקובלות עליי, ולא מצאתי כי נפלו בהם פגמים, לא כל שכן כאלה המצדיקים את התערבותה של ערכאת הערעור.

13. דא עקא, שבמקרה דנן נשענו, כאמור, ממצאי המהימנות שקבע בית המשפט שמכוחן שורטטה המסכת העובדתית רק באופן חלקי על התרשמותו הישירה שהוגבלה לעדים שהעידו לפניו, כשבמקביל לה שימשו מסקנות שמקורן בהגיונם של דברים, נדבך חשוב בהתווית של מסכת זו. אופייה של הביקורת הערעורית על קביעות אלה, הינו, מטבע הדברים, שונה, המגבלות המוטלות עליה מצומצמות יותר והיקפה רחב יותר, שכן בנוגע לאלה לא עומד לערכאה הדיונית היתרון של התרשמות בלתי אמצעית מן העדים.

14. בית המשפט ראה ליתן אמון בגרסתו של אסולין נוכח הגיונה ומשזו נתמכה "בראיות רבות נוספות". בין ראיות אלה מנה בית המשפט את המתאם שבין הפגיעה ברכב הטרנזיט שבו נהג המערער לבין זו שבניידת המשטרה, שעליה העיד גם בוחן התנועה; את המתאם שבין גרסתו של אסולין שניתנה מיד לאחר האירוע לבין ממצאי הפגיעה על שני כלי הרכב; את הודייתו של המערער בפני אסולין ובפני עד נוסף כי עשה את המעשה; וכן, כאמור, את הודייתו של פאיז בעובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן ואת הימנעותו של המערער מלהביא את עדותו של מי מנוסעי הרכב או להביא את הכדור מאקדחו של אסולין שקודם לכן העיד כי נמצא בביתו. בית המשפט קבע כי הראיות השונות משתלבות זו בזו ומובילות כולן למסקנה אחת בלתי נמנעת, ועל בסיסן ראה להרשיע את המערער. לדעת המערער, שגה בית המשפט בקביעתו זו ולביסוס טענתו מצביע הוא על שורה של פגמים בהתנהלות התביעה ובעדויות שניתנו על-ידי עדים מטעמה, שלדידו, נמנע בית המשפט מליתן עליהם את דעתו. נבחן להלן את טענות המערער בנוגע לפגמים אלה.

(א) אי הבאת עדותו של פאיז על-ידי התביעה

15. לטענת המערער, הימנעותה של הפרקליטות מלהביא את פאיז לעדות ללא כל טעם נראה לעין מאשש את גרסתו במשפט. אכן, הלכה היא, הן במשפט הפלילי, הן במשפט האזרחי, שהימנעות בעל דין מהצגת ראייה רלוונטית המצויה בהישג ידו, ללא שניתן לכך הסבר סביר, מובילה למסקנה כי אילו הובאה על-ידו הראיה, הייתה זו פועלת כנגדו (ראו ע"א 465/88 הבנק למימון ולסחר בע"מ נ' מתיתיהו, פ"ד מה(4) 641,

655 (1991); דנ"פ 3750/91 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(4) 621, 629-629 (1994); ע"פ 3417/99 הר-שפי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 735, 802 (2001) (להלן: עניין הר שפי); ע"פ 11331/03 קיס נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(3) 478, 453 (2004) (להלן: עניין קיס); השוו לעניין מחדלים בחקירת המשטרה באי הבאת ראיות רלוונטיות לפני בית המשפט, ע"פ 10735/04 גולדמן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 20.2.06)). הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר אי הבאת הראיה נעשית על-ידי רשויות התביעה, שלגביה קיימת ציפייה כי לא תימנע מלחשוף לפני בית המשפט את מלוא חומר הראיות הרלוונטי שבידיה, בין אם תומך הוא בגרסתה ובין אם לאו (עניין הר-שפי, עמ' 802; ראו גם ע"פ 277/81 הלוי נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(2) 369, 386-387 (1984) (להלן: עניין הלוי)). ואולם, הימנעותה של התביעה מלהביא עד רלוונטי לדוכן העדים לא תיזקף לחובתה בכל מקרה ומקרה. נפקותה ומשקלה של הימנעות זו תלויים בנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון (ראו עניין קיס, סעיף 45), כמו גם בתשתית הראייתית הפוזיטיבית שהציגה התביעה. בענייננו, סבור אני שאין לייחס משקל ניכר להחלטת המאשימה שלא להעיד את פאיז, וזאת מן הטעמים הבאים:

ראשית, כפי שיובהר להלן, המדינה הניחה בפני הערכאה הדיונית תשתית ראייתית מספקת להרשעתו של המערער בעבירות שיוחסו לו, ו"הדין הוא שדי בראיה 'מספקת' ואין כלל המחייב את התביעה להציג את הראיה 'המכסימלית' שניתן להשיג" (ע"פ 804/95 גרינברג נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(4) 200, 208 (1995); ראו גם ע"פ 8002/99 בכר נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 135, 143-144 (2001); עניין קיס, סעיף 46).

שנית, בא כוח המדינה טען במהלך הדיון שלפנינו כי התשתית הראייתית שגובשה על-ידי המאשימה בעניינו של המערער לא נסמכה על האמור על-ידי פאיז, וכי גם לאחר תיקון כתב האישום לא סברה המדינה כי עדותו נדרשת לשם ביסוס הראיות נגד המערער. לאחר עיון בחומר החקירה מצאתי כי לא מן הנמנע שהתביעה סברה שקיים ספק אם יהיה בעדותו של פאיז, אשר עמד באותה עת לדין בגין אותן נסיבות עובדתיות, כדי לתרום להבהרת השאלות השנויות במחלוקת (ראו והשוו עניין קיס, סעיף 46).

שלישית, תוקפה של טענת המערער בנוגע לאי הבאת פאיז לעדות נחלש נוכח כך שדבר לא מנע מבעדו לזמן את פאיז – כמו גם את כל אחד מן הנוסעים האחרים שישבו עימו ברכב בעת האירוע – להעיד כעדי הגנה. אמנם, היקף חובותיה של ההגנה בהצגת הראיות לפני בית המשפט אינו משתווה לזה של התביעה (ראו עניין הלוי, בעמ' 387), שכן "גישת היסוד היא, שנאשם, המבקש להציל את עצמו מהרשעה פלילית, מותר לו, בגבולות הנאותים, לבחור לעצמו טקטיקה בניהול המשפט, שלא תסייע

להפללתו ולא תקדם את הרשעתו. לא כן (...) כשמדובר בתביעה; זו מבקשת מבית המשפט לקבוע, כי אדם פלוני עבר על החוק" (עניין הר-שפי, בעמ' 802). ואולם, אם נמנעה ההגנה מלהביא לעדות עד פלוני, לא בנקל תתקבל טענתה כי הימנעותה של התביעה מלהביא עד זה מלמדת כי היה בעדותו כדי לסייע לעניינו של הנאשם.

רביעית, ההגנה לא העלתה כל טענה התומכת בדבריה כי אילו היה פאיז מעיד, היה בעדותו כדי לחזק את גרסתה העובדתית.

הנה כי כן, אף אם הימנעותו של בעל דין, לא כל שכן התביעה, מלהביא לעדות עד רלוונטי עשויה במקרים מסוים לחזק את גרסתו של הצד שכנגד, אינני סבור כי בנסיבות המקרה הנוכחי אי העדתו של פאיז גורעת מעוצמתו של חומר הראיות שעל יסודו הורשע המערער.

(ב) דבריו של המערער לאסולין במהלך הנסיעה בניידת המשטרה

16. לטענת המערער, שגה בית המשפט קמא כשביסס את ממצאי המהימנות בעניינו של אסולין כמו גם את קביעותיו העובדתיות בנוגע להשתלשלות העניינים בפרשה, בין היתר, על עדותו של אסולין בדבר "וידויו" של הנאשם בפניו בעת הנסיעה בניידת המשטרה. לדברי אסולין:

"במהלך הנסיעה לכיוון התחנה שוחחתי עם חאתם שיחה ידידותית לחלוטין. הנ"ל הודה והצטער על מעשיו, שאלתי אותו מדוע לא עצר ביום האירוע. כל הנושא יכל להיגמר בדו"ח תנועה בלבד ולא היה מגיע לאירוע בסדר גודל כזה, הנאשם הצטער בפני ובפני השוטר יגאל הילל וטען שעשה שטות שלא היה צריך לעשותה. דברים אלה נרשמו גם במזכר של יגאל הילל" (ראו פרוטוקול הדיון בבית המשפט המחוזי מיום 11.10.05, עמ' 11, שורות 7-11).

טענותיו של המערער, אשר הכחיש קיומה של שיחה מעין זו, הינן בשני ראשים: תחילה, טוען הוא כי אין ליתן אמון בעדותו של אסולין בנוגע לשיחה זו שכן עצם קיומו של מגע בין אסולין לבינו בטרם שנחקר ומסר את גרסתו הינו פסול ואין לקבלו. שנית, טוען המערער כי גרסתו של אסולין שלפיה את דבריו שמע גם הילל שישב לידו בניידת, אשר זכתה לאישור בעדותו של הילל עצמו, נסתרת בדבריו של אהרון, שציין כי נסע בניידת המשטרה בצוותא עם הילל ובנפרד מאסולין ומהמערער.

17. אינני סבור שיש בטענות המערער כדי לכרסם בעדותו של אסולין. באשר לטענה הראשונה, הרי שיש להפריד בין הקושי שאפשר כי נעוץ בכך שהמערער ואסולין נסעו בצוותא ברכב אחד ושוחחו ביניהם קודם שהמערער נחקר, לבין המשמעות הראייתית שיש לייחס לעניין זה בכל שאמור בקבילות ובמשקל דבריו של המערער במהלך הנסיעה. כך או אחרת, על דברי המערער העיד לצד אסולין, גם הילל, שהיה עד להם, ורשם את האמור במזכר. לפי עדותו של אסולין, דבריו של המערער לא נאמרו כתוצאה מהפעלת לחץ או בתנאים של חקירה. תחת זאת, הדברים נאמרו כחלק מ"שיחה ידידותית" שלדברי אסולין נערכה באווירה נינוחה. במצב דברים זה, ניתן לקבוע כי אמרת החוץ של המערער, שנאמרה באופן חופשי ומרצון, הוכחה בעדותם של אסולין והילל בהתאם לסעיפים 11-12 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.

באשר לטענה השנייה – סבור אני כי המערער מבקש ללמוד מדברי אהרון יותר ממה שנאמר בהם. המערער הביא מעדותו של אהרון בבית המשפט, שממנה עולה, לדבריו, כי בניגוד לדברי אסולין, הילל נסע בניידת משטרה נפרדת מזו שבה נסעו המערער ואסולין, ומשכך לא היה בידיו לשמש עד לתוכן השיחה בין השניים שעליה העיד. למען הסדר הטוב, אביא עתה את דבריו של אהרון בלשונו:

עו"ד סעדון (ב"כ המדינה – ע.פ.): (...) תגיד לי רק איך נסעתם חזרה לתחנה מה- 08 למאי, מאחרי המפגש עם הטרנזיט?

ת. (אהרון – ע.פ.): ביקשתי מהשוטר יעקב ומשוטר נוסף לעלות לרכב הטרנזיט, כשהנוסעים, שאר הנוסעים, נמצאים בטרנזיט, ואני צריך להסתכל, אני לא זוכר מי הנוסע עם [אסולין], אם רשמתי את זה, ש. אוקי, תסתכל תגיד לי מי רשמתי, מי נוסע עם מי.

ת. עם [אסולין] נסע נהג מסעד חאתם (..) הנהג עם השוטר [אסולין] ב-595 ניידת. ובניידת 14538, יגאל הילל נסע בניידת הזו, נסע שמה אבו גודה,

ש. רגע, בניידת עם [אסולין] מי נסע?

ת. הנהג

ש. הנהג, אוקי. ואיתך בניידת מי נסע? (...) אתה באיזה מספר ניידת היית? אתה זוכר? לא, אז תסתכל בדו"ח מתחילת העדות (...)

עו"ד זילברמן (ב"כ המערער): מה זה משנה מי נסע עם מי, מה זה מקדם מי נסע עם מי, אמרת אסולין נסע עם הנהג, זהו זה מה שחשוב.

העד: אני הייתי בניידת 14538, לפי איך שרשמתי, והנוסע אבו גודה נכבל באזיקים, איתי בניידת היו יורם וגלעד.

ש. הוא נסע איתך, אבו גודה?

ת. כן

(פרוטוקול הדיון בבית המשפט המחוזי מיום 22.3.06,
עמ' 8-9)

מן העדות עולה כי אהרון לא זכר מה היתה חלוקת הנוסעים בין שתי הניידות וכשנשאל על כך נזקק לבדיקה ברשימותיו. בדיקה זו העלתה כי בניידת אחת נסע המערער בצוותא עם אסולין "ב-595 ניידת. ובניידת 14538, יגאל הלל נסע בניידת הזו, נסע שמה אבו גודה". המילים "בניידת הזו", שאומר אהרון, נראות אמנם, על פניהן, כמכוונות לניידת 14538 המצוינת בסמוך אליה, שבה לא נסעו המערער ואסולין, הגם שהלך דיבורו של אהרון, שקרא מרשימותיו, הינו קטוע ובלתי רציף, ואין לומר בביטחון כי זוהי המסקנה ההכרחית. כך או אחרת, כשנשאל אהרון על אודות חלוקת הנוסעים בין שתי הניידות, הוא מציין שבניידת 595 נסעו המערער ("הנהג") ואסולין, ואילו בניידת 14538 נסעו אבו גודה, שהיה נוסע ברכב שבו נהג קודם לכן המערער, וכן יורם וגלעד. הלל ("יגאל") אינו מצוין כמי שנסע ברכב זה. הנה כי כן, אין לומר כי דבריו של אהרון סותרים את טענותיהם של אסולין והלל כי נסעו בניידת בצוותא והיו עדים לדברי המערער. לכל היותר, נוצרת אי בהירות מסוימת בעקבות דברים אלה, ואולם נוכח עדויותיהם של הלל ואסולין והראיות שנלוו להן, לא ראיתי כי יש בדבריו של אהרון כדי להעלות ספק בגרסת השניים בנוגע לדברים שנשמעו על-ידם מפי המערער.

(ג) עדות בוחן התנועה שי רצון בנוגע לסימני הפגיעה בכלי הרכב

18. בוחן התנועה, שי רצון (להלן: רצון), אשר מסר את עדותו בבית המשפט המחוזי, בפני כב' השופטת צ' צפת, בדק את מידת ההתאמה שבין הפגיעות בשני כלי הרכב, רכב הטרנזיט שבו נהג המערער וניידת המשטרה שבה נהג אסולין. הבדיקה העלתה שלרכב הטרנזיט נגרם נזק בפינה הקדמית שמאלית בעוד שלניידת המשטרה נגרם נזק בדופן האחורי ימני. רצון מצא כי קיימת התאמה בין הפגיעות, ב"צורת הנזק, המגע של הנזק, הכיפופים בפח, המכלולים האופייניים של כלי הרכב שהתאימו עצמם לפח עצמו. זה פגוש של טרנזיט שהיה בו גם מוברג בורג (...) נמצא שם חריץ שמתאים. מבחינת הגובה והחריץ שהשאיר על הדופן ימני אחורי של המשטרה. בנוסף, יש את כל ההתאמה של כל המגע והחזית ברכב המשטרה עצמו, הכיפופים שבפח" (פרוטוקול הדיון בבית המשפט המחוזי מיום 28.11.07, עמ' 5, שורות 2-7). עדותו של רצון לוותה בצילומים של שני כלי הרכב שהוצגו לפני בית המשפט. לטענת המערער, אין לקבל את עדותו של רצון, שכן חוות הדעת שמסר נוגעת לנושאים שאינם בתחום מומחיותו. ואמנם, בעדותו בבית המשפט, הודה רצון כי קיימת מעבדה להשוואת סימנים ובה מהנדסים מומחים שבודקים את הסימנים באופן מקצועי

באמצעות מיקרוסקופ ובדיקת צבע, וכי לא נעשה בה שימוש במקרה דנן (עמ' 6, שורות 21-27). עוד הודה רצון כי לא ביצע מדידות מדויקות של הנזקים וכי לא קיים בירורים מקיפים בנוגע לסימני הצבע שנמצאו על כלי הרכב (עמ' 7).

19. ככלל, עדותו של עד בבית המשפט נסמכת על עובדות שנקלטו בחושיו ולא על מסקנות שהוא מסיק מאותן עובדות. "גלש" העד אל נושאים החורגים מגדר עובדות – תיפסל עדותו בהיותה "עדות שבסברה". שונים הם פני הדברים כשמדובר בעדותו של עד "מומחה", המעיד על דבר המצוי בתחום מומחיותו. עד זה נקרא לעדות כדי להעיד על מסקנות הנובעות ממומחיותו, ומסקנותיו קבילות ובעלות משקל ראייתי לעניין השאלות שבמחלוקת (ראו רע"א 7731/04 מדינת ישראל – משרד הבריאות נ' עיזבון המנוחה אביטל הלפרין ז"ל (לא פורסם, 21.6.07); יעקב קדמי על הראיות 657-684 (2003) (להלן: קדמי)). ביסודו של עיקרון זה עומד הכלל כי הסקת מסקנות שמורה לבית המשפט לבדו, ולעד שאינו מומחה לא קיים כל יתרון על בית המשפט, מסקנותיו אינן תורמות דבר והן עלולות להטעות. באשר לעד המומחה, הרי שהגם שמציג הוא בעדותו מסקנות, מנקודת ראיות, מוצגות על-ידו "עובדות שבמומחיות", קרי עובדות שרק מומחה עשוי "לקלוט בחושיו" או להסיק על בסיס ידיעותיו (קדמי, בעמ' 660-659). ואולם, אף שעדותו של העד המומחה הינה קבילה, אין הוא בא בנעליו של בית המשפט. שלעולם נותר בעל סמכות ההכרעה במחלוקת שבין הצדדים (ראו למשל ע"פ 5640/97 רייך נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(2) 433, 465 (1999)). עד ייחשב למומחה אם רכש את מומחיותו בלימודים סדירים וזו הוכרה בתעודה פורמאלית, ועליו להציג לפני בית המשפט את פרטי הכשרתו. ואולם, אין מניעה עקרונית כי עד ייחשב למומחה גם אם מומחיותו נרכשה שלא בדרך פורמאלית, בדרך של לימוד עצמי וניסיון מעשי תוך כדי עבודה, מכוח התעניינות מיוחדת, ואפילו מכוחו של עיסוק בתחביב (ראו ע"פ 436/88 רבינוביץ' נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(1) 553, 555-556 (1989); קדמי, בעמ' 666-667). יפים לעניין זה דבריו של השופט ג' בך :

"קיימים שני סוגים של 'עדים מומחים', אשר עדותם קבילה ורלוונטית, למרות שאין ברשותם בהכרח מידע ישיר בדבר העובדות המרכזיות שעליהן נסב המשפט שבו הם נקראים להעיד.

ישנם 'מומחים' במובן הקלאסי של המונח, היינו אנשים שהתמחו במדע או במקצוע, בעלי תארים ודיפלומות, אשר בתי-משפט נזקקים לעדותם, כאשר מחווים הם את דעתם בנושא בתחום מומחיותם המיוחדת. ומאידך גיסא ישנם אנשים אחרים, אשר בדרך זו או אחרת, אם תוך עיסוק במקצועם או בתור חובבנים או בדרך מקרית אחרת, רכשו מידע כללי בנושא מסוים, ובית המשפט

סבור כי יוכל להפיק תועלת מפרי ניסיונם בבואו להחליט בנושא או בנושאים העומדים לפניו" (ע"א 745/82 שחר נ' בור, פ"ד מ(2) 46, 50 (1986)).

בסופו של יום, יקבע בית המשפט אם הכשרתו וידיעותיו של אותו עד – די בהן כדי להקנות לו מעמד של מומחה לצורך עדותו.

20. בענייננו, העיד רצון כי "אני על-פי העבודה שלי אנו עושים את ההתאמות לבדוק אם היה מגע והמגע תואם בין שני כלי הרכב (פרוטוקול הדיון מיום 28.11.07, עמ' 4, שורות 15-16) וכי הוא הוזמן להשוות את הסימנים של שני כלי הרכב לבקשת ראש מדור תאונות דרכים נגב. לשאלת בא כוח המערער אם הוא מוסמך לבצע בדיקה מעין זו, השיב רצון כי "זה המקצוע שלנו לבדוק" וכי "זה קטע מקצועי" (עמ' 6, שורות 17-20). בסוף דבריו, לאחר שהודה כי לא ביצע מדידות של הסימנים, ולא בדק את הרכבם הכימי של הצבעים שעל גבי המכוניות, אמר רצון כי "אני עומד על זה שיש התאמה. זה כמו הטבעה, אתה לוקח שבלונה ומדביק אותה על פלסטלינה וזה על אותו עיקרון" (עמ' 7, שורות 26-27).

21. מצאתי כי יש לקבל את עדותו של רצון כעדות של עד מומחה, הגם שיש להעניק לה משקל מופחת. מעדותו של רצון עולה כי הוא בעל ניסיון מקצועי שאותו צבר בעבודתו היומיומית בהשוואת סימני פגיעה, וכי גורמי המשטרה עושים שימוש בכישוריו אלה לשם מטרה זו. במובן זה, מיומנותו של רצון וידיעותיו בתחום עולים על אלה של האדם הממוצע, ואין מניעה כי יכלול בחקירתו גם מסקנות הנוגעות לסימנים אלה, כך בפרט מקום שעל-פי עדותו, אין מדובר במקרה גבולי שקיימת בו עמימות, אלא במקרה שבו הזיקה בין הסימנים, הינה – לשיטתו – ודאית. עם זאת, מחקירתו הנגדית של רצון עולה כי אין הוא מצוי במלוא רזי המקצוע, וכי קיימות שיטות זיהוי ומדידה, שהמשטרה עצמה עושה בהן שימוש, המביאות לתוצאות מושכלות ומדויקות יותר מאלה שהגיע אליהן הוא. במצב דברים זה, סבור אני כי עדותו של רצון והמסקנות הכלולות בה הינן קבילות, אך משקלה של עדות זו הינו משקל מופחת.

(ד) המקום שבו ארעה התאונה

22. המערער טוען כי אין להרשיעו בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה באשר הפגיעה בין שני כלי הרכב בוצעה על דרך עפר שאינו מהווה נתיב תחבורה. לביסוס טענתו מביא הוא מדבריו של אסולין בבית המשפט (כפני כב' השופט עמר),

אשר העיד כי הפגיעה הראשונה ארעה בשולי הכביש, ואילו הפגיעה השנייה ארעה בדרך עפר. לדברי המערער, בכך סותר אסולין את דבריו במשטרה שבהם טען כי הפגיעה בין שני כלי הרכב ארעה "תוך כדי ירידתו לשטח" (נ/2).

23. סעיף 332 לחוק העונשין קובע תחת הכותרת "סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה" כי:

העושה אחת מאלה, בכוונה לפגוע בנוסע נתיב תחבורה או כלי תחבורה או לסכן את בטיחותו, דינו – מאסר עשרים שנה:

(1)....

(2) מטפל בנתיב תחבורה או כלי תחבורה או כל דבר שעליהם או בקרבם, בדרך שיש בה כדי לפגוע בשימוש החופשי והבטוח של נתיב התחבורה או כלי התחבורה או בבטיחות של נוסע כאמור או כדי לסכן את השימוש או הבטיחות האמורים.

כעולה מנוסח הסעיף, וכפי שצוין בפסיקה, מדובר בעבירה התנהגותית, שאינה דורשת התקיימות תוצאה כרכיב מבין רכיביה, ומתמקדת בכוונתו של העושה (ראו ע"פ 1184/00 מחמ"ד נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 159, 165 (2000) (להלן: עניין מחמ"ד); ע"פ 217/04 אלקוראען נ' מדינת ישראל, סעיף 6 (לא פורסם, 29.6.05)). תכליתו של הסעיף הינה להגן על הנוסעים ועל העושים שימוש בנתיב התחבורה, ולהבטיח כי התנועה בדרך תתנהל כסדרה ובבטיחות (עניין מחמ"ד, שם). כפי שקבע בית המשפט המחוזי, מעשיו של המערער, אשר נהג בפראות על הכביש, במהירות גבוהה ותוך ניסיון לפגוע בניידת המשטרה, מגבשים את יסודות העבירה. משכך, אין נפקא מינה לשאלה היכן בסופו של דבר ארעה הפגיעה בין שני כלי הרכב. די בכך שמעשיו של המערער גרמו לאסולין לנהוג במהירות כדי למנוע את ההתנגשות בין שני כלי הרכב כשעוד נסעו שני כלי הרכב על הכביש, תוך כדי העמדתו והעמדת יתר הנוסעים על הכביש בסיכון, כדי ליצור את הסיכון שסעיף 332 – לפי תכליתו האמורה – ביקש למנוע, ולגבש את יסודותיה של העבירה הקבועה בסעיף. מעבר לנדרש, אציין כי אינני סבור כי קיימת סתירה בין דבריו של אסולין במשטרה לבין דבריו בבית המשפט. דבריו, בהתייחס למערער, כי "תוך כדי ירידתו לשטח ניגח את הניידת" (נ/2) עולים בקנה אחד עם דבריו בבית המשפט כי הפגיעה ארעה על השוליים.

(ה) אמינותו של אסולין – טענות המערער בנוגע לשימוש באזיקים ובנשק

24. לטענת המערער, התנהגותו של אסולין במהלך האירועים מעוררת תמיהות ומכרסמת באמינות גרסתו. באופן פרטני, מפנה הוא לעדותו של אסולין בבית המשפט. כאשר נשאל הלה מדוע לא ציין בדו"ח כי היו בידיו אזיקים, ומדוע לא עשה בהם שימוש כדי לעצור את המערער, השיב:

"ברור מאליו שלכל שוטר יש אזיקים. עקב היותי לבד במקום האירוע (...) חששתי שבמידה ואיאלץ להשתמש בכוח כזה ואחר על מנת לכבול את הנהג, תיפתח במקום המולה או תגרה ובעקבות כך יוכלו לקחת את הנשק האישי והנשק שבניידת וניסיתי למנוע כל מצב של עימות עד לבידודו המלא של הנהג שלצערי הרב לא התאפשר עקב חברים אחרים שלו" (פרוטוקול הדיון בבית המשפט המחוזי מיום 11.10.05, עמ' 14, שורות 10-1).

ברוח זו, מפנה המערער גם לתשובתו של אסולין לשאלה מדוע לא ירה בנשק שברשותו כדי להרתיע את המערער או את הנוסעים ברכבו. לדברי אסולין:

"לא היה צורך בכך כי הרכב נעצר. אותה תשובה אני משיב גם כשאתה אומר לי שהיה זה לאחר שהטרנזיט ניגח אותי" (עמ' 15, שורות 10-8).

לדברי המערער, תשובותיו של אסולין הינן בלתי הגיוניות, ואם אמנם אירעו הדברים שתיאר, היתה זו מחובתו לירות באוויר ולהשתמש בכוח סביר, שאז היה זוכה להגנת החוק.

25. דין טענותיו של המערער להידחות, ומוטב היה לו כלל לא נשמעו. אסולין פעל בתנאי שטח קשים, כשהוא נאלץ להתמודד לבדו מול המערער ומול אנשים רבים נוספים שהיו עימו במכונית, לספוג איומים, קללות וגידופים ולחמוק אך בקושי מניסיונותיו של המערער לפגוע בו באמצעות רכבו. אין לומר כי נסיבות המקרה מצביעות על כך שהדרך שבה פעל היתה בלתי סבירה. תשובתו בבית המשפט לתהיות שהעלה המערער בדבר התנהגותו היתה ברורה, עקבית ורציפה והיא עולה בקנה אחד עם ההגיון. בצד האמור, וכפי שציין בית המשפט קמא, המערער הודיע בפני שני עדים (ע/3 וכן אהרון) כי בביתו נמצא כדור מאקדחו של אסולין וכי הוא יביא אותו לבית המשפט. בפועל, נמנע המערער להביא את הכדור לבית המשפט, וגם בכך יש כדי לחזק את גרסת אסולין כי דרך את אקדחו לעבר המערער, אך פרק אותו ולקח את הכדור עימו. לא ראיתי, איפוא, כי בדברי אסולין בהקשר זה יש כדי לכרסם באמינותו.

(ו) הערעור על הכרעת הדין - סיכום ומסקנות

26. סקירת עדויות התביעה, והראיות הנוספות שהובאו על-ידה, מצביעה על כך שממצאי המהימנות שקבע בית המשפט המחוזי בנוגע לדברי אסולין, מן הצד האחד, ולדברי המערער, מן הצד השני, מעוגנים היטב בחומר הראיות. נגד המערער הצטברו שורה של ראיות, הכוללות, בין היתר, את עדותו של אסולין ושל יתר גורמי המשטרה הקושרות אותו למעשים שיוחסו לו, את דבריו של המערער עצמו, שהודה בפני השוטרים במיוחס לו והביע עליהם צער; את אי עמידתו של המערער ב"התחייבותו" כי יביא לבית המשפט את כדור האקדח שכוון נגדו; את הימנעותם של הנוסעים ברכבו של המערער לבוא ולהעיד לטובתו; וכן את דבריו של בוחן התנועה שי רצון בדבר התאמת סימני הפגיעה בין שני כלי הרכב, הגם שכאמור, ראיתי לייחס לאלה משקל מופחת. הגם שמרבית עדי התביעה לא נשמעו בפני המותב שכתב את פסק הדין, מצאתי כי מסקנתו של בית המשפט המחוזי שלפיה גרסת אסולין הינה מהימנה על-פי הסתברותה ההגיונית ועל-פי עמידתה במבחן עדויות וראיות אחרות, לרבות ממצאים אובייקטיביים, הינה מבוססת כדי הצורך. על יסוד התשתית העובדתית שנקבעה, היה אכן מקום להרשעת המערער בדין, כמפורט על-ידי בית המשפט המחוזי.

הערעור על גזר הדין

27. כאמור, המערער מערער לחלופין גם על העונש שנגזר עליו, וטוען כי בית המשפט החמיר עימו יתר על המידה, ולא נתן משקל מספיק לנסיבותיו הפרטניות, לרבות לעובדה שהוא שהה במעצר ובמעצר בית פרק זמן ממושך; לכך שלכל אורך השנים שחלפו מאז האירוע שבו הוא הורשע, הוא כלל לא הסתבך בפלילים; לכך שהוא לא החסיר אף ישיבה במשפט; לכך שיש לו ארבעה ילדים קטנים; ולכך שבסופו של יום, לא נגרם לניידת המשטרה נזק חמור. שקלתי את טענות המערער, ולאחר ששכתי ועיינתי בגזר הדין, מצאתי כי דין ערעורו על גזר הדין להידחות. המעשים שביצע המערער נושאים עימם חומרה ניכרת. לא זו בלבד שבמעשיו ביטא המערער זלזול ובוז כלפי רשויות החוק, אלא שהוא יצר בנוסף סיכון של ממש לחייהם של הנוסעים בכביש, לרבות אלה שנסעו עימו ברכב, ושל השוטר אסולין, שאך ביצע את תפקידו. המערער לא הסתפק בהימלטות מפני ניידת המשטרה, אלא אף הגביר את מהירותו כדי להביא להתנגשות בין רכבו לבין הניידת. אך בנס לא הסתיים האירוע בתוצאות חמורות בהרבה. לאחר מכן, התגודד המערער לצד הנוסעים הרבים שעימו סביב השוטר במטרה

להפחידו ולהרתיעו. כפי שנקבע בפסיקה, תופעת ה"מרדפים" המתנהלים בכבישי הארץ מסכנת חיי אדם בכוח ובפועל, ויש להשית על הגורמים לה עונשי מאסר ממושכים, כגמול על מעשיהם החמורים, וכביטוי להוקעתם על ידי החברה (ראו ע"פ 3141/08 מדינת ישראל נ' דבארי (לא פורסם, 28.6.08); ע"פ 2079/06 אבו נצא נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 7.6.2006); ע"פ 7632/05 אלאטרש נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 2.8.2006); ע"פ 342/05 אלרביעה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 27.6.2005)).

בית המשפט שקל ונתן דעתו לנסיבותיו הפרטניות של המערער וגזר את עונשו בשקלול מעשיו החמורים עם נסיבות אלה, לרבות גילו הצעיר, נישואיו הטריים, היותו אב לילדים קטנים והיעדר עבר פלילי בעניינו לצד עבר תעבורתי שאינו מכביד. תוצאתו הסופית של שקלול זה הינה סבירה בעיני, וגם לאחר שעיינתי בתסקיר שירות המבחן שנכתב בעניינו והוגש לבית משפט זה, לא מצאתי כי העונש חורג לחומרה ממידת הענישה הראויה במידה המצדיקה התערבות.

נוכח האמור, אציע לחבריי לדחות את הערעור שהגיש המערער, על כל חלקיו.

ש ו פ ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ע' פוגלמן.

ניתן היום, י"ח בסיוון התש"ע (31.5.10).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט